לפני אידיהן פרק ראשון עבודה זרה יז.

והנאך. יסר [הדבר] בעיניך: **לכהן גדול.** שפירש מביתו לפני יום הכפורים ללשכת פרהדרין[ז] ושם היו מתקנים לו כל צרכיו: **והרשום.** שולטנות שנותנין עיניהן בבעלי ממון להרגן וליטול ממונן: **ורכנן.** דלית להו אלא דבר מינות דיעקב: **לכסוף.** היא נגזית בעיני כל ושוכרתן. והכי משמע מאתנן זונה קבלה קבלה מאתנן הזונה ובאתנן זונה יבוא להיותן: **ופליגא דרבי פדת.** הני מרבע אמות דרב מסדא: **אבי ידייהו.** בזרועותיהן: **אבי חדייהו.** חזה. דרך בני אדם כשיוצאין מבית הכנסת מיד הוא נוטל לאביו ולאמו ונגדול ממנו באכילה או בכסף יביו [משום כבוד]: **שנועקות מגיהנם.** על רוב ייסורי גיהנם: **מינות.** נועקת הבא תקרובת לעבודת כוכבים: **רשום.** נועקת הבא ממון ודוכזונות ואלרונא ומם למלך: **לא ישובון.** כל המשמדים לעבודת כוכבים[ח] אחר שנאבקו במינות אינם שבין ואם שבין ממהרין למות מתוך לרה וכפיית ילרם חו גזירת מלך עליהם למות: **קלה שבקלות.** עבירה קלה שביניה זו היא שעשתה בנה קטן מבנה[ט] [גדול בנה] הגדול בא עליה והולידה ממנו בנה הקטן ובאה לנכנל דין ולשוב בתשובה: **כוווזפא.** תכריכין. לידה לדרך (בראשית מב) ממרגמינן זווין לאולמא ותכריכין הן לידה לדרך מתים: ה"ג **מדקאמרה קלה שבקלות.** ולא מתה אתקבתא היא. ואיכא דמותבי הכי מינות אין מעבירה לא והא ההיא דאתיא כו' ומתה ומשמיע מדקאמרה קלה שבקלות מכלל דמינות נמי הוה בה ומשום הכי מתה: **הרגל דבר.** תשמיש. הרגל המתלה כמו (מכות פ"ג מי"ג) מרגילין את האדם לעבירה ממשיכין [והיינו המתלה]: **ספיחה.** רוח: **עלי אפיתא דעבודת כוכבים.** פתוח לפתח עבודת כוכבים כמו (תהלים כב) פנו עלי פיחם: דנכים

ויעקב איש כפר סכניא שמו. ל"ל דאין זה יעקב מינאה דפרק אין מעמידין (לקמן דף כח.) דדמתא קמתא לרבי אבהו דודאי אותו יעקב[י] לא אתריך ימים כ"כ אלא ההוא שבא לרפאות את בן דמה (לקמן מ:) אבל יעקב מינאה דרבי אבהו יכול להיות שהוא אותו דפרק כיסוי הדם (חולין דף פד.) גבי רבא[כ]: **מהו לעשות בית הבפא לב"ג.** נראה דלאו מדאורייתא קא בעי דפשיטא דשרי דהא אפילו ריקועים דבית קדשי הקדשים הוה שרי אי לאו דיכוא דקרא בפרק כל הכלמים (לקמן דף מו:) אבל מידי דהר הבית פשיטא דשרי דהא אפי' פרה אימעיטא פרק כל הכלמים מקרא דבית ה' פרט לפרה שאינה באה לבית: **הרחק** מעליה דרבך זו מינות. והא דאמרי' בפרק כל כתבי (שבת דף קנו.) דכמה אמולאי הוו אזלי לבי אבידן זהו להתווכח עמהם[כא] ולא היה מקום מינות ממש אלא מקום ויכוח ומתקבלים שם חכמי עובדי כוכבים ונושאין ונותנים בדיבים ומאן דלא הוה אזיל היינו מילתא שלא יהרגוהו וכן משמע דאמר[כב] רב נחמן אלא מיניהו ומסתפינא מיניהו ולא כפ"ה[כג] שפירש בסמוך שהוא מקום עבודת כוכבים: **ופליגא** דרבי פדת. וא"ת ומאי פליגא דאמא לעולם אמרו רב אסדא ור' פדת שמן התורה אינו אסור אלא קריבה של גלוי עריות אבל מגזירת חכמים צריך להרחיק ד' אמות והא"ג קשיא פ"ק דשבת (דף יג.) על הניא דאמר ואת אמת דעבו לא עמא ואל אמה נדה לא קרב מה אמת דעבו הוא בבגדו והיא בבגדה אסור אף נדה כן ועלה קאמר ופליגא דר' פדת דא"ל פדת לא אסרה תורה אלא קריבה של גלוי עריות בלבד ומאי קאמר וכי בא ר' פדת לומר דאמתו נדה הוא בבגדו והיא בבגדה שרי והלא שנינו במשנה (שם דף יא.) לא יאכל הזב עם הזבה מפני הרגל עבירה לכך נראה לר"י דה"ק הכא והתם דמה שאנו דורשים מלשון קריבה הכא מרבע אמות והתם הוא בבגדו כו' פליגא דר' פדת דאר' פדת אין לשון קריבה בין בדברי קבלה אלא גלוי עריות ממש ואפילו אסמכתא לעשות הרחקה ד' אמות אין ללמוד ממנה: **ופליגא** דידיה אדידיה. ומה שהיה מיקל לעצמו היינו משום דדמיין עליה כי כשורא כדאמרי' בריש פ"ב דכתובות (דף יח.):

לעלוקה. לפי הפשט היינו גיהנם וכן יסד הפייטן בזולת של תנוכה יקדו בהבהבי עלק ור"ת הקשה בכפ"ב דעירובין (דף יט. ושם ד"ה והאיכא) דחשיב שמות גיהנם לא קמשיב האי לכך נראה לו (א) דשם חכם הוא כמו (משלי ל:) לאיתיאל (ושם לא) למואל אבל אין לומר שהוא משמות שלמה כמו אגור וקהלת דבמדרש של ג' דברים קמשיב איתיאל בשמות שלמה ולא קמשיב האי בהדייהו: **עד** שאנו מבקשים עליך רחמים. לא השיבו לו כך אלא היה אומר בלבו שכך יוכלו להשיב מ"מ שר של הרים היה משיב כן[ב]:

ניזל

והנאך ועליו נתפסת אמר לו עקיבא הזכרתני פעם אחת הייתי מהלך בשוק העליון של ציפורי ומצאתי[ה] אחד ויעקב איש כפר סכניא שמו אמר לי כתוב בתורתכם [1]לא תביא אתנן זונה [וגו'] מהו לעשות הימנו בהב"ם לב"ג ולא אמרתי לו כלום אמר לי כך [2][כי] מאתנן זונה קבצה ועד אתנן זונה ישובו ממקום הטנופת באו למקום הטנופת ילכו והנאני הדבר על ידי זה נתפסתי למינות ועברתי על מה שכתוב בתורה [3]הרחק מעליה דרכך זו מינות ואל תקרב אל פתח ביתה זו הרשות ואיכא דאמרי הרחק מעליה דרכך זו מינות והרשות ואל תקרב אל פתח ביתה זו זונה וכמה אמר רב חסדא [4]ארבע אמות ורבנן [האי] מאתנן זונה מאי דרשי ביה כדרב חסדא דאמר רב חסדא כל זונה שנשכרת לבסוף היא שוכרת שנאמר [5]ובתתך אתן ואתנן לא נתן לך [ותהי להפך] ופליגא דרבי פדת דא"ר פדת [6]לא אסרה תורה אלא קריבה של גלוי עריות בלבד שנא' [7]איש איש אל כל שאר בשרו לא תקרבו לגלות ערוה [8]עולא כי הוה אתי מבי רב הוה מנשק להו לאחתיה אבי ידייהו ואמרי לה אבי חדייהו ופליגא דידיה אדידיה דאמר עולא [9]קריבה בעלמא אסור משום [10]לך לך אמרין נזירא סחור סחור לכרמא לא תקרב [11]לעלוקה שתי בנות הב הב מאי הב הב אמר מר עוקבא [קול] שתי בנות שצועקות מגיהנם ואומרות בעוה"ז הבא הבא ומאן נינהו מינות והרשות איכא דאמרי אמר רב חסדא אמר מר עוקבא קול גיהנם צועקת ואומרת הביאו לי שתי בנות שצועקות ואומרות בעולם הזה הבא הבא [12]כל באיה לא ישובון ולא ישיגו אורחות חיים וכי מאחר שלא שבו היכן ישיגו ה"ק ואם ישובו [13]לא ישיגו אורחות חיים למימרא דכל הפורש ממינות מיית והא ההיא דאתאי לקמיה דרב חסדא ואמרה ליה קלה שבקלות עשתה בנה הקטן מבנה הגדול ואמר לה רב חסדא טרחו לה בזוודתא ולא מתה מדקאמרה קלה שבקלות עשתה מכלל דמינות [נמי] הויא בה ההוא דלא הדרא בה שפיר ומש"ה לא מתה איכא דאמרי ממינות אין מעבירה לא והא ההיא דאתאי קמיה דרב חסדא וא"ל [ר"ח זוידו לה זוודתא] ומתה מדקאמרה קלה שבקלות מכלל דמינות נמי הויא בה ומעבירה לא והתניא אמרו עליו על ר"א בן דורדיא שלא הניח זונה אחת בעולם שלא בא עליה פעם אחת שמע שיש זונה אחת בברכי הים והיתה נוטלת כיס דינרין בשכרה נטל כיס דינרין והלך ועבר עליה שבעה נהרות בשעת הרגל דבר הפיחה אמרה כשם שהפיחה זו אינה חוזרת למקומה כך אלעזר בן דורדיא אין מקבלין אותו בתשובה הלך וישב בין שני הרים וגבעות אמר הרים וגבעות בקשו עלי רחמים אמרו לו עד שאנו מבקשים עליך נבקש על עצמנו שנאמר [14]כי ההרים ימושו והגבעות תמוטינה אמר שמים וארץ בקשו עלי רחמים אמרו עד שאנו מבקשים עליך נבקש על עצמנו שנאמר [15]כי שמים כעשן נמלחו והארץ כבגד תבלה אמר חמה ולבנה בקשו עלי רחמים אמרו לו עד שאנו מבקשים עליך נבקש על עצמנו שנאמר [16]וחפרה הלבנה ובושה החמה אמר כוכבים ומזלות בקשו עלי רחמים אמרו לו עד שאנו מבקשים עליך נבקש על עצמנו שנאמר [17]ונמקו כל צבא השמים אמר אין הדבר תלוי אלא בי הניח ראשו בין ברכיו וגעה בבכיה עד שיצתה נשמתו בת קול יצתה ואמרה ר"א בן דורדיא מזומן לחיי העולם הבא [והא הכא בעבירה הוה ומית] התם נמי כיון דאביק בה טובא במינות דמיא [18]בכה רבי ואמר יש קונה עולמו בכמה שנים ויש קונה עולמו בשעה אחת ואמר רבי לא דיין לבעלי תשובה שמקבלין אותן אלא שקורין אותן רבי ר' חנינא ור' יונתן הוו קאזלי באורחא מטו להנהו תרי שבילי חד פצי אפיתחא דעבודת כוכבים וחד פצי אפיתחא דבי זונות אמר ליה חד לחבריה ניזיל אפיתחא דעבודת כוכבים

דנכים

מסורת הש"ס

ח) נכ"ל: אחר מתלמידי יסו הנוצרים. כ) נכ"ל: לימודי יסו הנוצרים, ג) [שבת יג.], ד) [סס], ה) [לקמן נח: וש"נ], ו) [לעילי: לקמן יח.], ז) [יומא כ.], ח) כפ"ל ליתא לעבודת כוכבים, ט) פ"י, י) [כפ"ל: רשע], כ) [וע' תוספות מגילה כג. ד"ה אמר יעקב וכו'], ל) [כפ"ל טיפו: לפסול תורתם], מ) [שם בשבת קנו. איתא מר בר יוסף], נ) [לקמן פ"ב ד"ה לבית מדרשן], ס) [עי' תוס' חולין ז. ד"ה אמרי].

תורה אור השלם

1. לא תָבִיא אֶתְנַן זוֹנָה וּמְחִיר כֶּלֶב בֵּית יְיָ אֱלֹהֶיךָ לְכָל נֶדֶר כִּי תוֹעֲבַת יְיָ אֱלֹהֶיךָ גַּם שְׁנֵיהֶם: דברים כג יט
2. וְכָל פְּסִילֶיהָ יֻכּוּ וְכָל אֶתְנַנֶּיהָ יִשָּׂרְפוּ בָאֵשׁ וְכָל עֲצַבֶּיהָ אָשִׂים שַׁמָּמָה כִּי מֵאֶתְנַן זוֹנָה קִבָּצָה וְעַד אֶתְנַן זוֹנָה יָשׁוּבוּ: מיכה א ז
3. הַרְחֵק מֵעָלֶיהָ דַּרְכֶּךָ וְאַל תִּקְרַב אֶל פֶּתַח בֵּיתָהּ: משלי ה ח
4. וְיֵהִי בֶּרֶךְ הַפֶּרֶץ מִן הַקְּשָׁרִים בְּחוֹנִתְתֶּךָ וְאַחֲרֶיךָ לֹא זוֹנָה וּבְתַתֶּךָ אֶתְנַן וְאֶתְנַן לֹא נִתַּן לָךְ וְהָיִתָה לְהֶפֶךְ: יחזקאל טז לד
5. אִישׁ אִישׁ אֶל כָּל שְׁאֵר בְּשָׂרוֹ לֹא תִקְרְבוּ לְגַלּוֹת עֶרְוָה אֲנִי יְיָ: ויקרא יח ו
6. לַעֲלוּקָה שְׁתֵּי בְנוֹת הַב הַב שְׁלוֹשׁ הֵנָּה לֹא תִשְׂבַּעְנָה אַרְבַּע לֹא אָמְרוּ הוֹן: משלי ל טו
7. כָּל בָּאֶיהָ לֹא יְשׁוּבוּן וְלֹא יַשִּׂיגוּ אָרְחוֹת חַיִּים: משלי ב יט
8. כִּי הֶהָרִים יָמוּשׁוּ וְהַגְּבָעוֹת תִּמּוֹטְנָה וְחַסְדִּי מֵאִתְּךָ לֹא יָמוּשׁ וּבְרִית שְׁלוֹמִי לֹא תָמוּט אָמַר מְרַחֲמֶךָ יְיָ: ישעיהו נד י
9. שְׂאוּ לַשָּׁמַיִם עֵינֵיכֶם וְהַבִּיטוּ אֶל הָאָרֶץ מִתַּחַת כִּי שָׁמַיִם כֶּעָשָׁן נִמְלָחוּ וְהָאָרֶץ כַּבֶּגֶד תִּבְלֶה וְיֹשְׁבֶיהָ כְּמוֹ כֵן יְמוֹתוּן וְיִשׁוּעָתִי לְעוֹלָם תִּהְיֶה וְצִדְקָתִי לֹא תֵחָת: ישעיהו נא ו
10. וְחָפְרָה הַלְּבָנָה וּבוֹשָׁה הַחַמָּה כִּי מָלַךְ יְיָ צְבָאוֹת בְּהַר צִיּוֹן וּבִירוּשָׁלִַם וְנֶגֶד זְקֵנָיו כָּבוֹד: ישעיהו כד כג
11. וְנָמַקּוּ כָּל צְבָא הַשָּׁמַיִם וְנָגְלוּ כַּסֵּפֶר הַשָּׁמַיִם וְכָל צְבָאָם יִבּוֹל כַּנֵּבֶל עָלֶה מִגֶּפֶן וְכַנְּבֵלָה מִתְּאֵנָה: ישעיהו לד ד

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה לעלוקה וכו' דשם חכם הוא. נ"ב והא דמוקי ליה הכא בגיהנם היינו משום דכתיב בתריה שאול ועלר רחם תוספות ר"פ עשרן פסין דף יט בד"ה והאיכא תפפה:

מוסף רש"י

קרבה של גלוי ערוה. תשמיש ממש (שבת יג.).

עין משפט נר מצוה

סא א (מיי' פכ"ח מהל' מאכלות אסורות הלי כגן טוש"ע י"ד סי' קז סעיף ח):
ב (מיי' שם הלי ו טוש"ע שם סי' כא סעיף ז):
סב ג מיי' פ"ב מהל' עבודת כוכבים הלי ה:

רבינו חננאל

ואסיק, מפני שאמר לפניו יעקב איש כפר סכניא (מחקיין כמה ד' חיבורות) אתן זונה ומחיר כלב אסורין לקרבן אבל לעשות מהן בית הכסא לכהן גדול שרי. ממקום טנופת באו ולמקום טנופת חזרו כדכתיב מאתנן זונה קבצה ועד אתנן זונה ישובו והודה לו על דבר זה בשביל שנתישר בעיניו ונהנה ממנו ונתפס על זה ואמר עברתי על מה שכתוב הרחק מעליה דרכך זו המינות והרשות ואל תקרב אל פתח ביתה זו זונה וכמה צריך להתרחק מפתח זונה ד' אמות: ר' פדת הוה אמר לא אסרה תורה אלא גילוי עריות בלבד שנא' איש איש אל כל שאר בשרו לא תקרבו לגלות ערוה: עולא הוה מנשק לאותוותיה אבי ידייהו. ופליגא דידיה אדידיה דהא הוא דאמר אפי' שום קריבה בעולם אסור משום לך לך אמרין נזירא סחור סחור לכרמא לא תקרב: לעלוקה שתי בנות זו המינות והרשות כל באיה לא ישובון כל באי במינות לא ישובון ואם ישובו לא ישיגו אורחות חיים: למימרא דכל דהדר ממינות מיית ואסיק' הני מילי מינות אבל עובדי עבירה כגון ההיא דאתאי קמיה דרב חסדא ואמרה ליה בנה קטן מבנה גדול כלומר בא עליה בנה הגדול ונתעברה ממנו וילדה בנה קטן וכיוצא בה עובדי עבירה אם ישובו שיחיו: למימרא דהתחרט מן העבירות יחיה הרי אלעזר בן דורדיא שלא הניח זונה בעולם כו' בשעת הרגל דבר שמע הוא אומרין אלעזר אינו מתקבל בתשובה כו' והיה נושא ונותן בדעתו אם אתחנן לשמים שיתקבלו עלי רחמים הם צריכין שיבקשו אחרים רחמים עליהם שכתוב כך וכך וכן כולם עד אין הדבר תלוי אלא בתשובה מיד חזר בתשובה והניח ראשו בין ברכיו וגעה בבכיה עד שיצתה נשמתו יצתה בת קול ואמרה ר' אלעזר בן דורדיא מזומן לחיי העולם הבא בכה רבי ואמר יש קונה עולמו בשעה אחת כגון זה ולא דיו שנמחלו עונותיו אלא שקראוהו רבי מן השמים. והא אלעזר זה בעבירה הוה דביק וכיון דהדר ביה מית. ופרקי' התם כיון דהוה אדיק בעבירה טובא כי מינות דמי: ר' חנינא ור' יונתן הוו אזלי לאורחא מטו לפרשת דרכים חדא פצי לבית עבודת כוכבים וחדא לבי זונות אמרו ניזיל

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com